

**NASTAVNI ZAVOD ZA
JAVNO ZDRAVSTVO
OSJEČKO - BARANJSKE
ŽUPANIJE**

Služba za javno zdravstvo

Teaching Institute of Public Health for the Osijek-Baranja County

Department of Public Health

31000 Osijek, Drinska 8, Croatia; telefon 031 225 700, telefax 031 206 870; e-mail: zzjz-os@os.htnet.hr

**IZVJEŠĆE O UMRLIM OSOBAMA U
OSJEČKO-BARANJSKOJ ŽUPANIJI U 2023. GODINI**

Autor:

***izv.prof.prim.dr.sc. Senka Samardžić, dr.med.
specijalist javnog zdravstva***

www.zzjosijek.hr

Osijek, listopad 2024. godine

Umrli prema uzroku smrti u Osječko-baranjskoj županiji u 2023. godini

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku u 2023. je zabilježen pad broja umrlih u Osječko-baranjskoj županiji - umrlo je 3.598 osoba; 471 osoba manje nego u 2022. godini i 241 osoba manje nego u „predpandemijskoj“ 2019. godini. Od ukupnog broja umrlih u 2023. godini bilo je 49,4% muškaraca (1.777) i 50,6% žena (1.821). Opća stopa mortaliteta iznosila je 13,9 umrlih na 1.000 stanovnika što je nešto više od stope u Hrvatskoj koja je u 2023. iznosila 13,3 umrlih na 1.000 stanovnika. Vodeći uzrok smrti su i dalje bolesti cirkulacijskog sustava, kako za Osječko-baranjsku županiju (umrlo je 1.440 osoba, odnosno 40,0% svih umrlih), tako i za Hrvatsku (umrlo je 19.937 osoba, odnosno 38,9 svih umrlih). Drugi uzrok smrti po učestalosti su novotvorine; uzrokovale su 835 smrti u Osječko-baranjskoj županiji (23,2% svih umrlih) i 13.419 smrti u Hrvatskoj (26,2% svih umrlih). Endokrine bolesti, bolesti prehrane i metabolizma su uzrokovale 8,5% smrtnosti (7,8% u Hrvatskoj), a slijedili su mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja (5,5% u našoj županiji i 4,1% u Hrvatskoj), bolesti probavnog sustava (5,4% u našoj županiji i 4,3% u Hrvatskoj) i drugi uzroci (Tablica 1). Na prvom mjestu uzroka smrti prema skupinama bolesti kod žena su bolesti cirkulacijskog sustava, novotvorine, endokrine bolesti, mentalni poremećaji i bolesti probavnog sustava (Tablica 1a). Kod muškaraca su najčešći uzroci smrti bile bolesti cirkulacijskog sustava, slijedile su ih novotvorine, endokrine bolesti, bolesti probavnog sustava, te ozljede i otrovanja i drugi uroci (Tablica 1b.).

Tablica 1. Umrli po skupinama bolesti, udio i stope na 100.000 stanovnika u Osječko-baranjskoj županiji i u Republici Hrvatskoj u 2023. godini

GRUPA BOLESTI (MKB-X)	OBŽ			HR		
	N	%	stopa/ 100.000	N	%	stopa/ 100.000
1 Infektivne i parazitarne bolesti	13	0,36	5,0	221	0,43	5,7
2 Novotvorine	835	23,21	323,6	13.419	26,17	346,6
3 Bolesti krvi i krvotvornih organa, te neke bolesti imunosnog sustava	1	0,03	0,4	50	0,10	1,3
4 Endokrine bolesti, bolesti prehrane i metabolizma	305	8,48	118,2	3.996	7,79	103,2
5 Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	198	5,50	76,7	2.089	4,07	54,0
6 Bolesti živčanog sustava	107	2,97	41,5	1.439	2,81	37,2
7 Bolesti oka i adneksa	-	0,00	-	1	0,00	0,0
9 Bolesti cirkulacijskog sustava	1.440	40,02	558,1	19.937	38,88	514,9
10 Bolesti dišnog sustava	149	4,14	57,7	2.414	4,71	62,3
11 Bolesti probavnog sustava	194	5,39	75,2	2.195	4,28	56,7
12 Bolesti kože i potkožnoga tkiva	4	0,11	1,6	34	0,07	0,9
13 Bolesti mišićnokoštanog sustava i vezivnog tkiva	10	0,28	3,9	132	0,26	3,4
14 Bolesti sustava mokraćnih i spolnih organa	90	2,50	34,9	1.665	3,25	43,0
15 Trudnoća i porođaj	-	0,00	-	2	0,00	0,1
16 Određena stanja nastala u perinatalnom razdoblju	5	0,14	1,9	75	0,15	1,9
17 Kongenitalne malformacije, deformiteti i kromosomske abnormalnosti	6	0,17	2,3	78	0,15	2,0
18 Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i laboratorijski nalazi nevršteni drugamo	9	0,25	3,5	203	0,40	5,2
19 Ozljede, otrovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka	167	4,64	64,7	2.551	4,98	65,9
22 Kodovi za posebne svrhe (COVID-19)	65	1,81	25,2	774	1,51	20,0
ukupno	3.598	100	1.394,4	51.275	100	1.324,3

*Izvor podataka: Dokumentacija Državnog zavoda za statistiku, 2024. god. (DEM-2/23)

**Stope su izračunate prema popisu stanovništva 2021. godine: Državni zavod za statistiku, izvor: <https://popis2021.hr/>

Tablica 1a. Broj umrlih žena po skupinama bolesti, udio i stope na 100.000 žena u Osječko-baranjskoj županiji i u Republici Hrvatskoj u 2023. godini

GRUPA BOLESTI (MKB-X)	OBŽ			HR		
	N	%	stopa/ 100.000	N	%	stopa/ 100.000
1 Infektivne i parazitarne bolesti	10	0,55	7,5	110	0,43	5,5
2 Novotvorine	353	19,38	263,8	5749	22,41	286,5
3 Bolesti krvi i krvotvornih organa, te neke bolesti imunosnog sustava	1	0,05	0,7	34	0,13	1,7
4 Endokrine bolesti, bolesti prehrane i metabolizma	170	9,34	127,0	2195	8,55	109,4
5 Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	118	6,48	88,2	1261	4,91	62,8
6 Bolesti živčanog sustava	47	2,58	35,1	744	2,90	37,1
7 Bolesti oka i adneksa	-	-	-	-	-	-
9 Bolesti cirkulacijskog sustava	812	44,59	606,8	11098	43,25	553,0
10 Bolesti dišnog sustava	65	3,57	48,6	1010	3,94	50,3
11 Bolesti probavnog sustava	81	4,45	60,5	849	3,31	42,3
12 Bolesti kože i potkožnoga tkiva	4	0,22	3,0	26	0,10	1,3
13 Bolesti mišićnokoštanog sustava i vezivnog tkiva	7	0,38	5,2	106	0,41	5,3
14 Bolesti sustava mokraćnih i spolnih organa	44	2,42	32,9	982	3,83	48,9
15 Trudnoća i porođaj	-	-	-	2	0,01	0,1
16 Određena stanja nastala u perinatalnom razdoblju	2	0,11	1,5	29	0,11	1,4
17 Kongenitalne malformacije, deformiteti i kromosomske abnormalnosti	5	0,27	3,7	36	0,14	1,8
18 Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i laboratorijski nalazi nevršteni drugamo	2	0,11	1,5	87	0,34	4,3
19 Ozljede, otrovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka	71	3,90	53,1	976	3,80	48,6
22 Kodovi za posebne svrhe (COVID-19)	29	1,59	21,7	364	1,42	18,1
ukupno	1.821	100	1.360,7	25.658	100	1.278,6

*Izvor podataka: Dokumentacija Državnog zavoda za statistiku, 2024. god. (DEM-2/23)

**Stope su izračunate prema popisu stanovništva 2021. godine: Državni zavod za statistiku, izvor: <https://popis2021.hr/>

Tablica 1b. Broj umrlih muškaraca po skupinama bolesti, udio i stope na 100.000 muškaraca u Osječko-baranjskoj županiji i u Republici Hrvatskoj u 2023. godini

GRUPA BOLESTI (MKB-X)	OBŽ			HR		
	N	%	stopa/ 100.000	N	%	stopa/ 100.000
1 Infektivne i parazitarne bolesti	3	0,17	2,4	111	0,43	6,0
2 Novotvorine	482	27,12	388,1	7670	29,94	411,2
3 Bolesti krvi i krvotvornih organa, te neke bolesti imunosnog sustava	-	-	-	16	0,06	0,9
4 Endokrine bolesti, bolesti prehrane i metabolizma	135	7,60	108,7	1801	7,03	96,6
5 Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	80	4,50	64,4	828	3,23	44,4
6 Bolesti živčanog sustava	60	3,38	48,3	695	2,71	37,3
7 Bolesti oka i adneksa			0,0	1	0,00	0,1
9 Bolesti cirkulacijskog sustava	628	35,34	505,6	8839	34,50	473,9
10 Bolesti dišnog sustava	84	4,73	67,6	1404	5,48	75,3
11 Bolesti probavnog sustava	113	6,36	91,0	1346	5,25	72,2
12 Bolesti kože i potkožnoga tkiva	-	-	-	8	0,03	0,4
13 Bolesti mišićnokoštanog sustava i vezivnog tkiva	3	0,17	2,4	26	0,10	1,4
14 Bolesti sustava mokraćnih i spolnih organa	46	2,59	37,0	683	2,67	36,6
15 Trudnoća i porođaj			0,0	-	-	-
16 Određena stanja nastala u perinatalnom razdoblju	3	0,17	2,4	46	0,18	2,5
17 Kongenitalne malformacije, deformiteti i kromosomske abnormalnosti	1	0,06	0,8	42	0,16	2,3
18 Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i laboratorijski nalazi nevršteni drugamo	7	0,39	5,6	116	0,45	6,2
19 Ozljede, otrovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka	96	5,40	77,3	1575	6,15	84,4
22 Kodovi za posebne svrhe (COVID-19)	36	2,03	29,0	410	1,60	22,0
ukupno	1.777	100,00	1.430,8	25.617	100,00	1.373,5

*Izvor podataka: Dokumentacija Državnog zavoda za statistiku, 2024. god. (DEM-2/23)

**Stope su izračunate prema popisu stanovništva 2021. godine: Državni zavod za statistiku, izvor: <https://popis2021.hr/>

Deset vodećih uzroka smrti u Osječko-baranjskoj županiji u 2023. godini

Gotovo 58% smrti odnosi se na deset dijagnostičkih entiteta. Među pojedinačnim uzrocima smrti najčešće su posljedice ishemijske bolesti srca (478 umrlih), hipertenzivne bolesti, dijabetes mellitusa, cerebrovaskularnih bolesti i zloćudnih novotvorina bronha i pluća, a slijede nespecifične demencije, zloćudne novotvorine debelog crijeva, kronične bolesti donjeg dišnog sustava, kardiomiopatija i COVID-19 (Tablica 2).

Tablica 2. Deset vodećih uzroka smrti u Osječko-baranjskoj županiji u 2023. godini

r.br.	dijagnoza (MKB X)	N	%	
1	I20-I25	Ishemijske bolesti srca	478	13,3
2	I10-I15	Hipertenzivna bolest	370	10,3
3	E10-E14	Dijabetes mellitus	302	8,4
4	I60-I69	Cerebrovaskularne bolesti	228	6,3
5	C33-C34	Zloćudna novotvorina bronha i pluća	192	5,3
6	F03	Nespecifične demencije	135	3,8
7	C18-C21	Zloćudna novotvorine debelog crijeva	128	3,6
8	J40-J47	Kronične bolesti donjeg dišnog sustava	106	2,9
9	I42	Kardiomiopatija	79	2,2
10	U07-U09	COVID-19	65	1,8
ukupno prvih 10		2.083	57,9	
ostale smrti		1.515	42,1	
ukupno		3.598	100	

*Izvor podataka: Dokumentacija Državnog zavoda za statistiku, 2024. god. (DEM-2/23)

**Obrada podataka: Nastavni zavod za javno zdravstvo Osječko-baranjske županije, 2024.

Kod žena su u 2023. godini vodeći uzroci smrti bili hipertenzivna bolest, ishemijske bolesti srca, dijabetes mellitus, cerebrovaskularne bolesti i nespecifične demencije, a slijedile su zloćudna novotvorina debelog crijeva, bronha i pluća, kronične bolesti dišnog sustava, zloćudna novotvorina dojke i ateroskleroza (Tablica 2a). U 2023. godini nije bilo smrti kod žena od komplikacija u trudnoći, porođaju ili babinjama (MKB-10: O00-O99).

Tablica 2a. Deset vodećih uzroka smrti kod žena u Osječko-baranjskoj županiji u 2023. godini

r.br.	dijagnoza (MKB X)		N	%
1	I10-I15	Hipertenzivna bolest	240	13,2
2	I20-I25	Ishemijske bolesti srca	235	12,9
3	E10-E14	Dijabetes mellitus	168	9,2
4	I60-I69	Cerebrovaskularne bolesti	136	7,5
5	F03	Nespecifične demencije	100	5,5
6	C18-C21	Zloćudna novotvorine debelog crijeva	58	3,2
7	C33-C34	Zloćudna novotvorina bronha i pluća	56	3,1
8	J40-J47	Kronične bolesti donjeg dišnog sustava	48	2,6
9	C50	Zloćudna novotvorina dojke	44	2,4
10	I70	Ateroskleroza	42	2,3
ukupno prvih 10			1.127	61,9
ostale smrti			694	38,1
ukupno			1.821	100,0

*Izvor podataka: Dokumentacija Državnog zavoda za statistiku, 2024. god. (DEM-2/23)

**Obrada podataka: Nastavni zavod za javno zdravstvo Osječko-baranjske županije, 2024.

Kod muškaraca su najčešći uzroci smrti bili ishemijske bolesti srca, zloćudne novotvorine bronha i pluća, dijabetes mellitus, hipertenzivna bolest i cerebrovaskularne bolesti, a slijedile su zloćudne novotvorine debelog crijeva, kronične bolesti donjeg dišnog sustava, kronične bolesti jetre i ciroza, zloćudna novotvorina prostate i kardiomiopatija (Tablica 2b).

Tablica 2b. Deset vodećih uzroka smrti kod muškaraca u Osječko-baranjskoj županiji u 2023. godini

r.br.	dijagnoza (MKB X)	N	%	
1	I20-I25	Ishemijske bolesti srca	243	13,7
2	C33-C34	Zloćudna novotvorina bronha i pluća	136	7,7
3	E10-E14	Dijabetes mellitus	134	7,5
4	I10-I15	Hipertenzivna bolest	130	7,3
5	I60-I69	Cerebrovaskularne bolesti	92	5,2
6	C18-C21	Zloćudna novotvorine debelog crijeva	70	3,9
7	J40-J47	Kronične bolesti donjeg dišnog sustava	58	3,3
8	K70;73-74	Kronične bolesti jetre i ciroza	52	2,9
9	C61	Zloćudna novotvorina kestenjače (prostate)	50	2,8
10	I42	Kardiomiopatija	43	2,4
ukupno prvih 10		1.008	56,7	
ostale smrti		769	43,3	
ukupno		1.777	100	

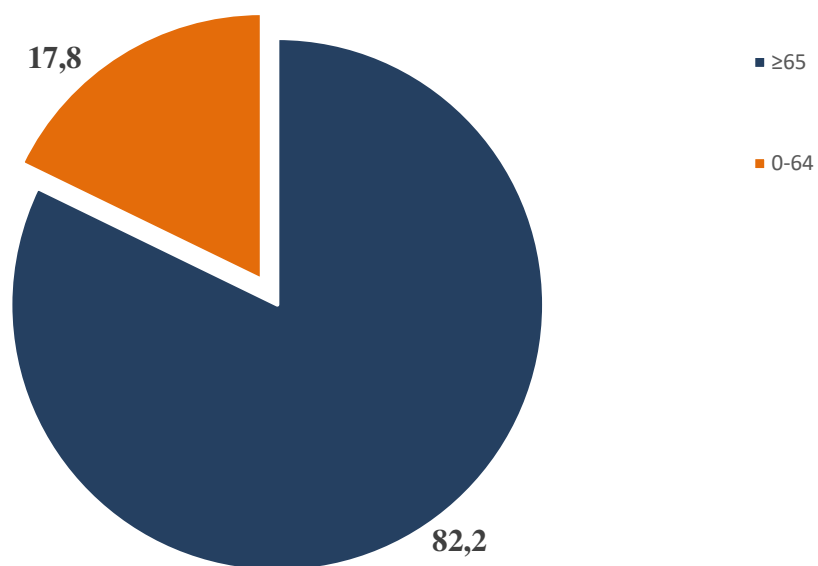
*Izvor podataka: Dokumentacija Državnog zavoda za statistiku, 2024. god. (DEM-2/23)

**Obrada podataka: Nastavni zavod za javno zdravstvo Osječko-baranjske županije, 2024.

Umrli prema dobi i spolu u Osječko-baranjskoj županiji 2023. godine

U Osječko-baranjskoj županiji u 2023. godini umrlo je 2.958 osoba u dobi od 65 i više godina, što iznosi 82,2% ukupno umrlih. 640 umrlih osoba su bile mlađe od 65 godina, odnosno 17,8% ukupno umrlih. (slika 1).

Slika 1. Umrli u Osječko-baranjskoj županiji u 2023. godini prema dobi

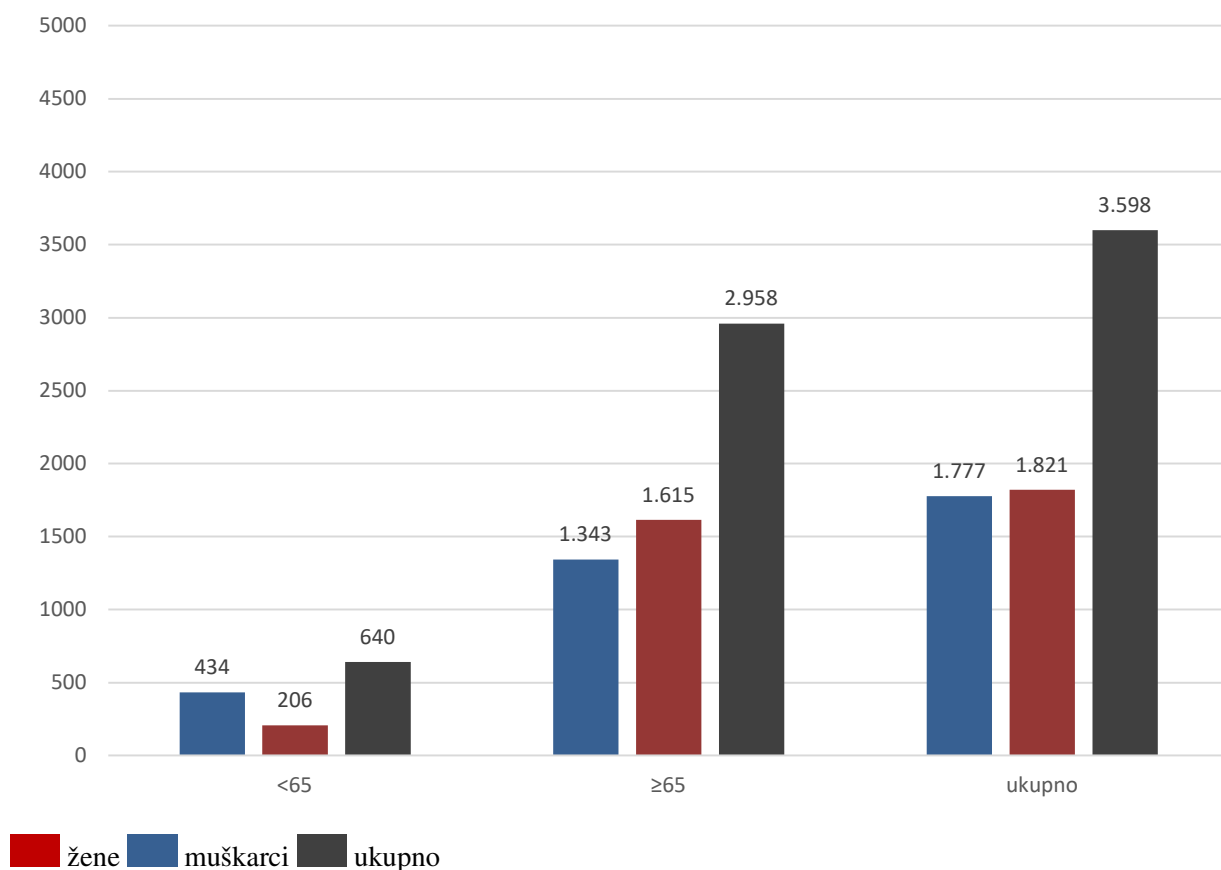

U 2023. godini je u Osječko-baranjskoj županiji umrlo više žena (M=49,4%, Ž=50,6%). Kod mlađih od 65 godina veći je udio umrlih muškaraca (M=67,8%; Ž=32,2%), dok je kod starijih od 65 godina veći udio žena (M=45,4% vs. Ž=54,6%) (Tablica 3, Slika 2).

Tablica 3. Umrli u Osječko-baranjskoj županiji u 2023. godini prema spolu i dobi

dob	M	%	Ž	%	UK	%
<65	434	67,8	206	32,2	640	100
≥65	1.343	45,4	1.615	54,6	2.958	100
ukupno	1.777	49,4	1.821	50,6	3.598	100

Slika 2. Umrli u Osječko-baranjskoj županiji u 2023. godini prema spolu i dobi

Nasilne smrti u Osječko-baranjskoj županiji u 2023. godini

Nasilne smrti posljedica su djelovanja određenog vanjskog uzroka, odnosno ozljede ili otrovanja, a koje mogu nastati nesretnim slučajem, namjernim samoozljeđivanjem (samoubojstva), namjernim ozljeđivanjem (ubojstva), kao i djelovanjem nepoznatog i neutvrđenog uzroka, te posljedica ratnih djelovanja.

Prema pravilima MKB-10, u mortalitetnoj statistici, prometne nesreće označavaju su šiframa V00-V99 te obuhvaćaju nezgode pri svim vrstama prijevoza ako je pri tome uključeno sredstvo koje se koristi za prijevoz. U 2023. godini u Osječko-baranjskoj županiji zabilježeno je 167 nasilnih smrti (64,7/100.000), od toga je 125 nastalo nesretnim slučajem (48,4/100.000), 39 samoubojstvom (15,1/100.000), ubojstvom 3 (1,2/100.000). (Slika 3)

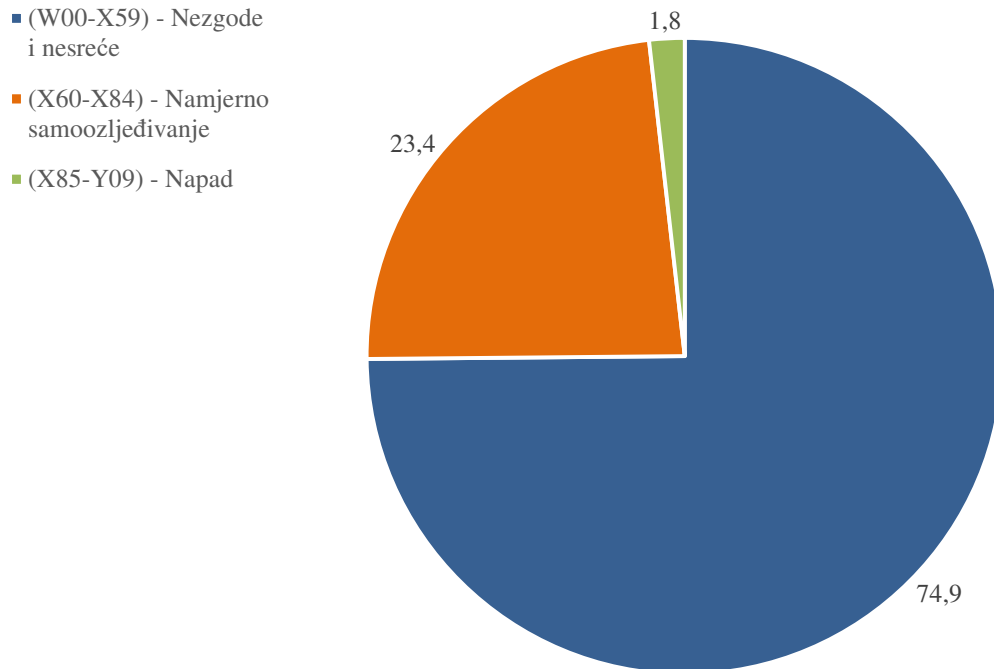
Tablica 3. Udio nasilnih smrti i stopa na 100.000 stanovnika u 2023. godini u Osječko-baranjskoj županiji

dob	M	%	stopa/ 100.000	Ž	%	stopa/ 100.000	ukupno	%	stopa/ 100.000
nasilne smrti	96	57,5	77,3	71	42,5	53,1	167	100	64,7
ostalo	1.681	49,0	1.353,5	1.750	51,0	1.307,7	3.431	100	1.329,7
ukupno	1.777			1.821			3.598		1.394,4

Tablica 3a. Vanjski uzroci smrti i stopa na 100.000 stanovnika u 2023. godini u Osječko-baranjskoj županiji

dob	M	stopa/ 100.000	Ž	stopa/ 100.000	ukupno	stopa/ 100.000
W00-X59	63	50,7	62	46,3	125	48,4
X60-X84	32	25,8	7	5,2	39	15,1
X85-Y09	1	0,8	2	1,5	3	1,2
ukupno	96	77,3	71	53,1	167	64,7

Slika 3a. Vanjski uzroci smrti u Osječko-baranjskoj županiji u 2023. godini

Nasilne smrti su u ukupnoj smrtnosti žena zastupljene sa 3,9% (stopa 53,1/100.000 žena), dok su kod muškaraca u ukupnoj smrtnosti zastupljene sa 5,4% (stopa 77,3/100.000 muškarca).

Vodeći uzrok nasilnih smrti u 2023. godini bio je prijelom bedrene kosti (29,9%), otrovanje i druge posljedice s vanjskim uzrokom (26,9%), ozljede glave (20,4%), ozljede više dijelova tijela (10,2%) i ozljede grudnog koša (3,0%) (Tablica 4), pri čemu je kod žena prijelom bedrene kosti odgovoran za 46,5% svih nasilnih smrti (Tablica 4b) dok su kod muškaraca otrovanje i druge posljedice s vanjskim uzrokom i ozljede glave odgovorni za 57,3% svih nasilnih smrti (Tablica 4a).

Među nesretnim slučajevima najučestalije su smrti zbog padova 84 (stopa 32,6/100.000) i ozljede u prometu 20 (7,8/100.000), a slijede izloženost ili doticaj s mehaničkim silama (stopa 1,9/100.000), gušenje (1,9/100.000), i izloženost vatri (stopa 1,6/100.000) (Tablica 5).

Tablica 4. Pet vodećih nasilnih smrti u 2023. godini u Osječko-baranjskoj županiji

r.br.	mkb X	ozljede	N	%	stopa/100.000
1	S70-S79	bok (kuk) i bedro	50	29,9	19,4
2	T15-T98	otrovanje i dr posljedice s vanjskim uzrokom	45	26,9	17,4
3	S00-S09	glava	34	20,4	13,2
4	T00-T07	više dijelova tijela	17	10,2	6,6
5	S20-S29	grudni koš	5	3,0	1,9
	prvih 5		151	90,4	58,5
	ostalo		16	9,6	6,2
	ukupno		167	100,0	64,7

Tablica 4a. Pet vodećih nasilnih smrti muškaraca u 2023. godini u Osječko-baranjskoj županiji

r.br.	mkb X	ozljede	N	%	stopa/100.000
1	T15-T98	otrovanje i dr posljedice s vanjskim uzrokom	30	31,3	24,2
2	S00-S09	glava	25	26,0	20,1
3	S70-S79	bok (kuk) i bedro	17	17,7	13,7
4	T00-T07	više dijelova tijela	12	12,5	9,7
5	S20-S29	grudni koš	4	4,2	3,2
	prvih 5		88	91,7	70,9
	ostalo		8	8,3	6,4
	ukupno		96	100,0	77,3

Tablica 4b. Pet vodećih nasilnih smrti žena u 2023. godini u Osječko-baranjskoj županiji

r.br.	mkb X	ozljede	N	%	stopa/100.000
1	S70-S79	bok (kuk) i bedro	33	46,5	24,7
2	T15-T98	otrovanje i dr posljedice s vanjskim uzrokom	15	21,1	11,2
3	S00-S09	glava	9	12,7	6,7
4	T00-T07	više dijelova tijela	5	7,0	3,7
5	S82	prijelom potkoljenice	3	4,2	2,2
	prvih 5		65	91,5	48,6
	ostalo		6	8,5	4,5
	ukupno		71	100,0	53,1

Tablica 5. Vodeći vanjski uzroci smrti u Osječko-baranjskoj županiji 2023. godine

mkb X	uzrok smrti	N	stopa/ 100.000
W00-W19	pad	84	32,6
V01-V99	ozljede u prometu	20	7,8
W20-W49	izloženost mehaničkim silama	5	1,9
W75-W84	gušenje	5	1,9
X00-X09	izloženost vatri	4	1,6
X85-Y09	napad	3	1,2
W65-W74	utapanje	2	0,8
W00-W19	pad	44	17,1
ukupno		167	64,7